

УДК 373.5.091.33:821.161.2]:004

DOI <https://doi.org/10.32782/2412-933X/2025-XXV-5>

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ НА ДОПОМОГУ ВЧИТЕЛЮ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Гуцуляк Світлана

кандидат філологічних наук, асистент кафедри української літератури

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ORCID ID: 0009-0000-6929-2572

Об'єктом аналізу статті є інтернет-ресурси, які вчитель української літератури може використати для підвищення кваліфікації, підготовки до уроку та власне на уроці – як зачіпку для уваги школярів, мотиваційний «хук», джерело інформації, платформу для дослідницьких проєктів тощо. Актуальність дослідження визначається суттєвими та незворотними змінами у змісті й формі освіти, зумовленими як поступальним розвитком суспільства – цифровізацією в контексті глобальних цифрових трансформацій, так і необхідністю адаптуватися до виняткових обставин під час пандемії та війни. Нині освітня спільнота фокусує увагу на діагностиці, компенсації та превенції освітніх втрат, які пов'язують з онлайн-навчанням. Ідеться і про боротьбу за читацьку грамотність, до чого спонукають незадовільні результати PISA – 2018 та PISA – 2022. У статті здійснено спробу систематизувати стек помічних для педагога-словесника онлайн-ресурсів, згрупувавши їх за такими категоріями, як: загальнопедагогічні, літературні й довоколітературні онлайн-курси; освітні платформи; освітні медіа; електронні бібліотеки; літературні (культурні) медіа або відповідні сторінки в медіа з широким тематичним охопленням; літературні, освітні й мистецькі подкасти; книжкові блоги на YouTube і в соцмережах; сайти-блоги вчителів; блоги видавництв; сайти періодичних видань; сайти культурно-освітніх товариств та установ; інноваційні проєкти. У кожній групі названо від двох до восьми актуальних джерел. Їх список можна продовжити, але пропонується класифікація не претендує на вичерпність, а радше окреслює орієнтири в перенасиченому й динамічному цифровому середовищі. Подальші дослідження варто спрямувати на розроблення конкретних методик з інтеграції цих ресурсів у навчальний процес та систематичне оновлення переліку з урахуванням розвитку освіти й інтернет-простору.

Ключові слова: цифровізація, викладання української літератури, інтернет-ресурси для навчання, освітні медіа, книжковий блог.

Hutsuliak Svitlana

Candidate of Philological Sciences,

Assistant at the Department of Ukrainian Literature

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

INTERNET RESOURCES AS A SUPPORT FOR TEACHER OF UKRAINIAN LITERATURE

The object of analysis in this article is the range of online resources that a teacher of Ukrainian literature can use to improve his professional skills, prepare for the lesson and for teaching in the classroom – as attention-grabbers, motivational «hooks», information sources or platforms for research projects, etc. The relevance of this study is determined by significant and irreversible changes in the content and form of education, caused both by the progressive development of society – digitalization within the context of global digital transformations, and by the need to adapt

to exceptional circumstances during the pandemic and the war. Currently, the educational community is focused on diagnosing, compensating for and preventing educational losses associated with online learning. The study also addresses the struggle for reading literacy, prompted by unsatisfactory results of PISA 2018 and PISA 2022. The article attempts to systematize a set of online resources useful for teacher of Ukrainian literature, grouping them into the following categories: general pedagogical, literary and literature-related online courses; educational platforms; educational media; electronic libraries; literary (cultural) media or dedicated sections in media with broad thematic coverage; literary, educational and artistic podcasts; book blogs on YouTube and social networks; teacher blogs, publishing house blogs, periodical publication websites, websites of cultural and educational societies and institutions; innovative projects. Each group includes between two and eight relevant sources. While the list could be expanded, the proposed classification does not claim to be exhaustive, but rather outlines guidelines in an oversaturated and dynamic digital environment. Further research should focus on developing specific methods for integrating these resources into the educational process and on systematically updating the list, taking into account the ongoing development of education and the online space.

Key words: digitalization, teaching of Ukrainian literature, online learning resources, educational media, book blog.

Вступ. За останні 5–10 років український педагог як носій «розумного, доброго, вічного» пережив суттєву трансформацію, ставши, коли вдатися до метафори, цифровим носієм або ж, за сучасною термінологією, цифровим учителем. Це відбулося в умовах цифровізації нашого суспільства як природного складника глобальних процесів цифровізації. Однак бустерним бачиться період дистанційного навчання внаслідок пандемії та війни, який усе ще не завершився, а може, й не завершиться в традиційному розумінні. За словами авторок дослідження «Шкільне дистанційне навчання літератури: від можливості до необхідності» Таміли Яценко й Олександри Міщенко, «такого стрімкого впровадження, яке відбулося із дистанційним навчанням, не було із жодною технологією навчання» [18, с. 20]. Нині в центрі уваги освітньої спільноти – діагностика, компенсація і превенція освітніх втрат, пов'язаних з онлайн-навчанням. Ідеться і про боротьбу за читацьку грамотність, до чого, зокрема, спонукають незадовільні результати PISA – 2022, а саме – удвічі більше відставання від інших країн у порівнянні з 2018 роком [10]. Формально ми перебуваємо в кінці першого етапу цієї боротьби, згідно з МОНівською «Стратегією розвитку читання на період до 2032 року “Читання як життєва стратегія”», в якій наголошено на кількох ключових тезах: що впровадження «Стратегії» є «необхідною умовою забезпечення національної безпеки України» [14] і що «актуалізація теми читання у школах є критично важливою темою для української освіти» [14]. У документі простежується погляд на проблему не-читання як проблему що-читання (апелюємо до назви оглядової статті Ірини Троскот 2015 року [17]), звичайно, в значенні недостатнього обсягу випуску книжкової продукції чи недостатнього доступу до неї – і паперової, і цифрової. Утім, варто звернути увагу й на інший бік проблеми, пов'язаний із потребою здійснювати вибір, орієнтуватися в уже наявному контенті. Причому це стосується як книжкових видань, так і ресурсів про книжки, які, власне, є об'єктом нашої студії.

На початку 2000-х, міркуючи про природу знання в добу постмодернізму, Ростислав Семків прозріло зостановився над двома взаємопов'язаними викликами, як-от: однаковий доступ до інформації для кожного (що видозмінює дотеперішні правила конкурентності) і надмірне поглинання (але не засвоєння) інформації, перенасичення нею [16, с. 10, 14]. Якщо звузити контекст до освітнього, то йдеться про чи не найбільш обговорювані нині питання: яка роль учителя в епоху штучного інтелекту та як створити умови

для ефективного формування ключових компетентностей учнів? Часткову відповідь на них можна відчитати в міркуваннях французького філософа Жана-Франсуа Ліотара про те, що «стратегією поведінки і територією конкуренції в “постмодерному стані” [...] є “перекомбінація даних”, “об’єднання серій даних, які раніше існували відірвано”» [16, с. 10]. До «перекомбінації», на наш погляд, варто долучити верифікацію і добір даних. Ця стаття має продемонструвати практичний аспект добору інформації, пропонуючи стек матеріалів, що з великою ймовірністю (за результатами апробації в академічному середовищі, на уроках, проведених майбутніми вчителями в межах методичних курсів) будуть ефективними як у підготовчій роботі педагога, так і в процесі навчання на уроці української літератури в школі. Більшість із того, що буде названо нижче, інваріантне щодо навчального формату та не є продуктом «дистанційки», хоч і могло стати відкриттям саме в зазначений період з огляду на загальну тенденцію до активного використання комп’ютерних технологій.

Методи дослідження. Це дослідження, виконане з використанням загальнонаукових підходів (аналіз, синтез, порівняння, систематизація) та – опосередковано – методу спостереження, має на меті виконати роль навігаційного орієнтира в масиві інформації, представивши добірку помічних для вчителя української літератури інтернет-ресурсів, здійснити їх ідентифікацію та класифікацію, намітити педагогічний потенціал. Подібні спроби вже здійснювалися: Алла Михайлова розробила алгоритм аналізу інтернет-видань і продемонструвала його в дії на основі кількох електронних ресурсів для вчителя української мови [8]; Олена Семенов і Марина Ольховик прагнули «окреслити змістове та методичне забезпечення формування культури роботи майбутніх учителів української мови і літератури з інтернет-текстом на заняттях з курсу методики навчання української мови» [15] та зупинилися, зокрема, на жанровій специфіці інтернет-текстів; Ольга Мітчук і Дар’я Харамурза – схарактеризували і класифікували популярні інтернет-ресурси про літературу та книговидавництва [9]. Крім того, є низка тематичних науково-популярних онлайн-статей із ширшим чи вузким ракурсом: «Літературні подкасти, або Де говорять про книжки?» Дар’ї Черкової, «Де читати й слухати про дитячу літературу: ресурси, які допоможуть вибрати книжки дітям» Вікторії Медвідь і Віталіни Макарик, «#на_почитай: 9 сайтів про літературу» Юлії Формос тощо. Готовий список літературних сайтів можна отримати у «Вікіпедії», але не структурований, дещо мінімалістичний (усього 7 позицій), не зовсім актуальний і не прокоментований (приміром, «ЛітАкцент» уже кілька років не оновлюється) [4].

Результати та їх обговорення. Зосереджуючись на аналізі актуальних і безкоштовних (за винятком окремих сервісів) інтернет-ресурсів, які можуть мати практичну цінність (як у площині самоосвіти, так і в межах організації освітнього процесу) для вчителя української літератури, виокремлюємо такі їх типи:

1. Онлайн-курси – загальнопедагогічні, літературні й довоколалітературні: «Лайфхаки з української літератури», «Мовити. Мотиви», «Знай свою Україну. Різдво», «Цифровий учитель», «Very Verified 2.0: онлайн-курс із медіаграмотності» на платформі «EdEra», «Осміслені й переосміслені», «Як навчати в цифровому світі» – на «Prometheus», «Наздоженемо: курс про подолання освітніх втрат з української мови та літератури» – на «О.університет». Серед їхніх «бонусів» – участь авторитетних, упізнаних персон (приміром, у лекційному проєкті «Осміслені й переосміслені» про українських класиків розповідають Віра Агеєва, Ростислав Семків та Олексій Сінченко [11]), різножанровий формат (у «Very Verified 2.0» дають змогу опановувати нові знання через відео й тексти, інфографіку, комікси, інтерактивні тести тощо [20]), отримання сертифікату після завершення (від кількох годин до 1 кредиту ЄКТС).

2. Освітні платформи «Всеосвіта», «На Урок» – це багатоцільові майданчики, такі собі педагогічні всесвіти, що функціонують як новинні вебсайти, лабораторії й бібліотеки навчальних розробок, простір для проведення конкурсів та олімпіад, курсів для підвищення кваліфікації тощо. «Всеосвіта» також позиціонує себе як онлайн-ринок, де зацікавлені можуть продати / придбати авторські освітні продукти [7]. Сюди ж зараховуємо більш сфокусовану щодо контенту платформу «Всеукраїнська школа онлайн», що забезпечує доступ до базових навчальних матеріалів (великої бібліотеки відеоуроків, тестових завдань) із відстеженням прогресу.

3. Освітні медіа: «Нова українська школа», «Освіторія-медіа», «Вчися. Медіа». І «Всеукраїнська школа онлайн», і «О.університет», і «Освіторія-медіа» є проєктами громадської спілки «Освіторія», серед заслуг якої – заснування Національної премії «Global Teacher Prize». Нещодавно в новинному розділі «Освіторії-медіа» з'явилася стаття про вихід книги лауреата цієї премії, вчителя української мови та літератури Артура Пройдакова «Ну хто так робить?! Як навчити дитину вчитися» [6]. Подкаст «Дофамін для освіти» за його участі (на тему «Як зараз вчити учнів української мови та літератури») можна прослухати на сайті «НУШ», також тут є покликання на подкаст «Вчися вухами» (обидва аудіоподкасти, як і саме медіа, – проєкти ГО «Смарт освіта»), для якого кілька років тому педагог записав п'ять уроків. А в цьогорічному матеріалі (в розділі «Статті») Артур Пройдаков, поруч з учителькою та військовою Юлією Бондаренко і заступником директора УЦОЯО Василем Терещенком, розмірковує над проблемою усвідомленого читання школярів [5]. Показово, що навіть звернення до постаті конкретного педагога (не фігури класика чи окремої теми) здатне підсвітити факт тривалої присутності й жанровий спектр контенту, розрахованого передусім на вчителя української літератури, на зазначених ресурсах. «Вчися. Медіа» – наймолодше з них, створене на початку 2025-го, однак на старті викликає довіру завдяки професійному бекґраунду журналістів, більшість із яких працювали в медіа «НУШ».

4. Електронні бібліотеки: «УкрЛіб», «Чтиво», «Diasporiana», «Читанка», «Електронна бібліотека “Україніка”», «Мислене древо», «Ізборник». Частина з них вузькоспеціалізовані: приміром, в «Ізборнику» містяться тексти давньої української літератури, а в «Читанці» – дитячі книги, переважно видавництва «Веселка», опубліковані в радянський час або в 90-х. Натомість у «Чтиві» зберігається майже 90 тисяч матеріалів: художня, наукова, навчальна література, публіцистика. «УкрЛіб», попри те, що має розділ із творами зарубіжних авторів, іменує себе бібліотекою української літератури. Платформа користується незмінним попитом у школярів і студентів, пропонуючи, крім традиційного повнотекстового формату творів, їх аналіз, аудіокниги, скорочені версії й перекази. Так, для роману «Тигролови» Івана Багряного є скорочений варіант (передбачається, що прочитання займе майже 2 години), переказ (46 хвилин), а також стислий (13 хвилин) і дуже стислий переказ (9 хвилин) [3]. Як повідомляє редакція (в рубриці «ЗНО – НМТ»), ідеться про те, аби «освіжити та поновити власні спогади про текст твору завдяки можливості читати твір до ЗНО скорочено» [12]. Із 2022 року виключно як архів функціонує літературний сайт «ЛітАкцент», а це означає, що за натхненням для розмови з 11-класниками все ще можна прийти в рубрику «20-ті LIVE з Яриною Цимбал».

5. Літературні (культурні) медіа («Читомо», «Буквоїд», «Сенсор») або відповідні сторінки (теми) в медіа з широким тематичним охопленням: «Суспільне Культура», рубрика «Культура» на сайтах «Український тиждень» і «Радіо Свобода», літературна тематика в межах різних рубрик – на «Збручі» та «Локальний історії»). «Читомо» – це провідне українське онлайн-медіа про читання, засновник численних спецпроєктів, герой публікацій «The Financial Times», «The Fix», «The Guardian» тощо, історія якого може

служувати потужним мотиватором для творчої молоді, адже все почалося з бакалаврської роботи двох студенток-журналісток [13]. На «Буквоїді» варто відзначити рубрики, які поповнюються регулярно – «Ре: цензії», «Події», «Видавничі новинки» та «Чат», що не оновлюється вже майже 15 років, однак увесь цей час зберігає живі, невідредаговані діалоги письменників зі своїми читачами. Це розмови з молодшими чи зовсім молодими Юрієм Андруховичем, Сергієм Жаданом, Юрієм Іздриком, Іреною Карпою, Вахтангом Кіпіані, Андрієм Курковим, Андрієм Любкою, Олесем Ульяненком [19].

6. Літературні, освітні, мистецькі подкасти («Коли ми говоримо про книжки», «Перефарбований лис», «Запах Слова», «Станція 451», «Взяла і прочитала», «Книгосховище», «Kult: Podcast», «Вчися вухами») різняться масштабом (від кількох до понад сотню епізодів), форматом (аудіо, відео, текстовий), фокусом (українська література в контексті культури, в компаративному аспекті, крізь призму освітянських цілей, психологічний дискурс літератури тощо), колом творців (психологиня, комік, літературний критик, освітяни, журналістка тощо), перебувають на різних етапах існування (завершені й активні), але водночас мають спільну мету, що є надметою для педагога, – зацікавити літературою, залучити до читання.

7. Книжкові блоги на YouTube і в соцмережах: «Непозбувний книгочитун», «Перехресні стежки», «Коли ми говоримо про книжки», «З'їж книгу», «Peake-week Papers», @iryna_pobidash. З одного боку, це простір для розмови про різницю між аматорською та професійною критикою чи розмивання такої різниці, а ще – книжкова бульбашка, спільнота однодумців. Але не менш важливо, що книжковий блогер як ідея, не обмежена окремою особистістю, може стати справжнім кумиром для учнів – хтось, хто багато читає, зокрема й українську літературу, причому зазвичай задля задоволення, а не з примусу, креативно висловлюється про прочитане, тримає руку на пульсі літературних новин, видає книжки, вручає і отримує премії, започатковує широкі дискусії, тож впливає на громадську думку, зрештою, заробляє. А ще він фізично присутній у літературному просторі та досяжний для підписників, коли мандрує книжковими фестивалями, модерує зустрічі, сам стає героєм таких зустрічей, бере інтерв'ю в письменників і видавців, дає інтерв'ю, організовує книжкові клуби тощо.

8. Сайти-блоги вчителів: Блог учителя української мови та літератури Тетяни Шинкаренко, Блог вчителя української мови та літератури Шевченко Світлани. За відповідним пошуковим запитом у Google відкривається велика кількість результатів – сайтів, сайтів-блогів чи сайтів-портфоліо педагогів-словесників. Однак ціла низка пропонованих ресурсів виявляються так званими «сайтами- привидами» – проектами, які з часом були покинуті. Це, очевидно, сигнал про брак ресурсів (часових, організаційних, мотиваційних тощо) для тривалого підтримання і розвитку подібних ініціатив. Водночас високі показники відвідуваності актуальних блогів свідчать про попит на навчально-методичний контент: «Проекти», «Заходи», «Теорія літератури», «Завдання online», «Методична робота», «Презентації до уроків», «Матеріали до уроків», «Досягнення», «Нормативна база» [1] (названо рубрики Блогу учителя української мови та літератури Тетяни Шинкаренко) тощо.

9. Блоги видавництва («Видавництво Старого Лева», «Yakaboo», «Vivat», «Creative women publishing», «Ранок») – це, звісно, маркетингова історія, хоча й не завжди доступна чи пріоритетна для видавництва. Ті, хто ведуть блог, використовують його як майданчик для інформування про нові надходження, презентації книг, видавничі плани. У статтях незрідка експлуатується формат тематичних добірок на кшталт топу книг на літо чи топу продажів. Найбільш затребуваними жанрами залишаються інтерв'ю та рецензії, тож це також місце для зустрічі з улюбленими письменниками і критиками.

10. Сайти періодичних видань («Літературна Україна», «Українська літературна газета», «Всесвіт», «Критика», «Золота пектораль») є інструментом привернення уваги до друкованої версії часописів і водночас розширення її комунікативного потенціалу. Вони дають змогу оперативно реагувати на актуальні події, поширювати анонси, інтегрувати мультимедійний матеріал (аудіо- й відеозаписи інтерв'ю, лекцій, презентацій), отримувати зворотний зв'язок через статистику переглядів, реакції, коментарі. В освітньому контексті перспективними видаються дослідницькі проєкти, пов'язані з історією української періодики, вивченням внеску письменників в її розвиток.

11. Сайти культурно-освітніх товариств, установ (PEN Ukraine, НСПУ, Український інститут книги, Муніципальна бібліотека ім. А. Добрянського, Дім Франка, Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України) насамперед виконують репрезентативну функцію, окремі – публікують новинні й аналітичні матеріали, рецензії, огляди, надають інформацію про літературні проєкти і премії, але не тільки. Так, рубрика «Публікації» сайту PEN Ukraine править за невелику електронну бібліотеку зі статтями, інтерв'ю, есеями, віршами; архів-музей запрошує на віртуальні 3D-екскурсії меморіальними кабінетами класиків; а на сайті Муніципальної бібліотеки ім. А. Добрянського розміщено проєкт «Література рідного краю на допомогу шкільній програмі: 5–11 клас».

12. Інноваційні проєкти «Українська література в коміксах» та «Будинок Слово» вирізняються концептуальною оригінальністю й естетичною привабливістю. Перший, підтриманий Українським культурним фондом, подає сюжети шкільних творів у графічному форматі, з елементами гумору й іронії. Крім «паспорту» твору (час написання, рід, жанр, тема, ідея, проблематика, герої тощо), передбачені додаткові посилання – на повну та скорочену текстові версії, аналітичні матеріали (на «УкрЛіб»), екранізації. Другий проєкт – «Будинок Слово» – незамінний для опрацювання теми «розстріляного відродження». Хронологія подій, літературна мапа, спогади й фото того часу не лише переносять на 100 років тому, а й народжують мрію відвідати мирний Харків, завітати до Харківського літературного музею, щоби ознайомитися з багатою колекцією та пограти в авторську настільну гру «Будинок “Слово”».

Висновки. Пропонуючи систему інтернет-матеріалів на допомогу вчителю української літератури, це дослідження окреслює орієнтири в цифровому середовищі, яке швидко трансформується. Очевидно й те, що «простого скеровування учнів/учениць до інтернет-ресурсів під час формування читацької компетентності недостатньо» [2, с. 135]. Тож перспективи подальших досліджень убачаємо в розкритті педагогічного потенціалу зазначених матеріалів, аналізі конкретних способів їх залучення в освітній процес, а також у перегляді цього переліку з часом.

Література:

1. Головна. Блог учителя української мови та літератури Тетяни Шинкаренко. URL: <https://ta-v.blogspot.com> (дата звернення: 19.08.2025).
2. Дячок С. Формування читацької грамотності школярів на уроках літератури в умовах дистанційного навчання. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2021. Вип. 8. С. 128–139.
3. Іван Багряний – Тигролови: стислі перекази. *УкрЛіб*. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/styslo/book.php?bookid=24> (дата звернення: 19.08.2025).
4. Категорія: Українські сайти про літературу та книжкову сферу. *Вікіпедія*. URL: <https://surl.luhlib.org.uk/surl.lu/eizpqk> (дата звернення: 19.08.2025).

5. Кречетова Д. «Ми вчимо літератури, але не читанню». Як допомогти дітям читати усвідомлено. *Нова українська школа*. URL: <https://nus.org.ua/2025/05/02/my-vchymo-literaturi-ale-ne-chytannu-uak-dopomogty-dityam-chytaty-usvidomleno> (дата звернення: 19.08.2025).
6. Кричківська Г. «Ну хто так робить?! Як навчити дитину вчитися»: Артур Проїдаков написав книгу, її можна передзамовити. *Освіторя Медіа*. URL: <https://osvitoria.media/news/nu-hto-tak-robyt-yak-navchyty-dytynu-vchytysya-artur-projda-ukov-napysav-knygu-yiyi-mozhna-peredzamovyty> (дата звернення: 19.08.2025).
7. Литвиненко Л. Що таке Всеосвіта. *Всеосвіта*. URL: <https://vseosvita.ua/blogs/shcho-take-vseosvita-99940.html> (дата звернення: 19.08.2025).
8. Михайлова А. Інтернет-видання для вчителів української мови. *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика*. 2014. Вип. 39. С. 232–239.
9. Мітчук О., Харамурза Д. Літературна критика в онлайн-медіа. *Scientific collection «Interconf»*. 2021. № 78. С. 199–208.
10. Освітні втрати учнів в Україні та світі зросли: результати міжнародного дослідження якості освіти PISA – 2022. *Освітній омбудсмен України*. URL: <https://eo.gov.ua/osvitni-vtraty-uchniv-v-ukraini-ta-sviti-zrosly-rezultaty-mizhnarodnoho-doslidzhennia-iakosti-osvity-pisa-2022/2023/12/05/> (дата звернення: 19.08.2025).
11. Осмислені й переосмислені. *Prometheus*. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/osmysleni-ta-pereosmysleni> (дата звернення: 19.08.2025).
12. Перелік творів для підготовки до ЗНО / НМТ 2025. *УкрЛіб*. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/zno/> (дата звернення: 19.08.2025).
13. Про нас. *Читомо*. URL: <https://chytomo.com/pro-nas/> (дата звернення: 19.08.2025).
14. Про схвалення Стратегії розвитку читання на період до 2032 року «Читання як життєва стратегія» та затвердження операційного плану її реалізації на 2023–2025 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 березня 2023 року № 190-р). *Офіційний портал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/190-2023-%D1%80#Text> (дата звернення: 19.08.2025).
15. Семенов О., Ольховик М. Формування культури роботи майбутніх учителів української мови і літератури з інтернет-текстом. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Філологія*. 2024. Вип. 5. С. 54–61.
16. Семків Р. Фрагменти: есеї. Київ : Смолоскип, 2001. 88 с.
17. Троскот І. Проблема не-читання як проблема що-читання. *Український тиждень*. URL: <https://tyzhden.ua/problema-ne-chytannia-iak-problema-shcho-chytannia> (дата звернення: 19.08.2025).
18. Яценко Т., Міщенко О. Шкільне дистанційне навчання літератури: від можливості до необхідності. *Українська мова і література в школі*. 2020. № 4. С. 20–29.
19. Online Чат. *Буквоїд*. URL: <https://bukvoid.com.ua/chat/> (дата звернення: 19.08.2025).
20. Very Verified 2.0: онлайн-курс із медіаграмотності. *EdEra*. URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/6177> (дата звернення: 19.08.2025).

References:

1. N. a. (n. d.). Holovna [Home page]. *Bloh uchytelia ukrainskoi movy ta literatury Tetiany Shynkarenko [Blog of teacher of Ukrainian language and literature Tetyana Shynkarenko]*. URL: <https://ta-v.blogspot.com/> [in Ukrainian].
2. Diachok, S. (2021). Formuvannia chytatskoi hramotnosti shkoliariv na urokakh literatury v umovakh dystantsiinoho navchannia [Formation of reading literacy of schoolchildren in literature lessons in distance learning conditions]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriya: Pedagogichni nauky*, 8, 128–139 [in Ukrainian].
3. N. a. (n. d.). Ivan Bahrianyi – Tyhrolovy: stysli perekazy [Ivan Bahrianyi – Tiger Hunters: concise summaries]. *UkrLib*. Retrieved from: <https://www.ukrlib.com.ua/styslo/book.php?bookid=24> [in Ukrainian].
4. N. a. (n. d.). Katehoriia: Ukrainski saity pro literaturu ta knyzhkovu sferu [Category: Ukrainian websites about literature and the book industry]. *Vikipediia*. Retrieved from: <https://surl.la/eizpqk> [in Ukrainian].
5. Krechetova, D. “My vchymo literatury, ale ne chytanniu”. Yak dopomogty ditiam chytaty usvidomleno [“We teach literature, but not reading”. How to help children read consciously]. *Nova ukrainska shkola*.

Retrieved from: <https://nus.org.ua/2025/05/02/my-vchymo-literaturi-ale-ne-chytannyu-yak-dopomogty-dityam-chytaty-usvidomleno/> [in Ukrainian].

6. Krychkovska, H. "Nu khto tak robyt?! Yak navchyty dytnu vchytysia": Artur Proidakov napysav knyhu, yii mozhna peredzamovyty ["Who does that?! How to teach a child to learn": Artur Proidakov wrote a book, it can be pre-ordered]. *Osvitornia Media*. Retrieved from: <https://osvitoria.media/news/nu-hto-tak-robyt-yak-navchyty-dytnu-vchytysia-artur-projdakov-napysav-knygu-yiyi-mozhna-peredzamovyty/> [in Ukrainian].

7. Lytvynenko, L. Shcho take Vseosvita [What is Vseosvita?]. *Vseosvita*. Retrieved from: <https://vseosvita.ua/blogs/shcho-take-vseosvita-99940.html> [in Ukrainian].

8. Mykhailova, A. (2014). Internet-vydannia dlia vchyteliv ukrainskoi movy [Internet publications for teachers of Ukrainian language]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya: Zhurnalistyka*, 39, 232–239 [in Ukrainian].

9. Mitchuk, O., Kharamurza, D. (2021). Literaturna krytyka v onlain-media [Literary criticism in online media]. *Scientific collection "Interconf"*, 78, 199–208 [in Ukrainian].

10. N. a. (n. d.). Osvitni vtraty uchniv v Ukraini ta sviti zrosly: rezultaty mizhnarodnoho doslidzhennia yakosti osvity PISA – 2022 [Educational losses of students in Ukraine and the world have increased: results of the international study of the quality of education PISA 2022]. *Osvitnii ombudsmen Ukrainy*. Retrieved from: <https://eo.gov.ua/osvitni-vtraty-uchniv-v-ukraini-ta-sviti-zrosly-rezultaty-mizhnarodnoho-doslidzhennia-iakosti-osvity-pisa-2022/2023/12/05/> [in Ukrainian].

11. N. a. (n. d.). Osmysleni y pereosmysleni [Meaningful and reinterpreted]. *Prometheus*. Retrieved from: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/osmysleni-ta-pereosmysleni/> [in Ukrainian].

12. N. a. (n. d.). Perelik tvoriv dlia pidhotovky do ZNO / NMT 2025 [List of works for preparation for the ZNO / NMT 2025]. *UkrLib*. Retrieved from: <https://www.ukrlib.com.ua/zno/> [in Ukrainian].

13. N. a. (n. d.). Pro nas [About us]. *Chytomo*. Retrieved from: <https://chytomo.com/pro-nas/> [in Ukrainian].

14. N. a. (n. d.). Pro skhvalennia Stratehii rozvytku chytannia na period do 2032 roku "Chytannia yak zhyttieva stratehiia" ta zatverdzhennia operatsiinoho planu yii realizatsii na 2023–2025 roky (rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 3 bereznia 2023 roku № 190-r) [On approval of the Strategy for the development of reading for the period until 2032 "Reading as a life strategy" and approval of the operational plan for its implementation for 2023–2025 (Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 3, 2023 No. 190-r)]. *Ofitsiinyi portal Verkhovnoi Rady Ukrainy*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/190-2023-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

15. Semenoh, O., Olkhovyk, M. (2024). Formuvannia kultury roboty maibutnikh uchyteliv ukrainskoi movy i literatury z internet-tekstom [Formation of a work culture of future teachers of Ukrainian language and literature with Internet text]. *Slobozhanskyi naukovyi visnyk. Seriya: Filolohiia*, 5, 54–61 [in Ukrainian].

16. Semkiv, R. (2001). Fragmenty: esei [Fragments: essays]. Kyiv: Smoloskyp, 88 p. [in Ukrainian].

17. Trokot, I. Problema ne-chytannia yak problema shcho-chytannia [The problem of not-reading as a problem of what-reading]. *Ukrainskyi tyzhden [Ukrainian Week]*. Retrieved from: <https://tyzhden.ua/problema-ne-chytannia-iak-problema-shcho-chytannia/> [in Ukrainian].

18. Yatsenko, T., Mishchenko, O. (2020). Shkilne dystantsiine navchannia literatury: vid mozhlyvosti do neobkhidnosti [School distance learning of literature: from possibility to necessity]. *Ukrainska mova i literatura v shkoli*, 4, 20–29 [in Ukrainian].

19. N. a. (n. d.). Online Chat. *Bukvoid*. Retrieved from: <https://bukvoid.com.ua/chat/> [in Ukrainian].

20. N. a. (n. d.). Very Verified 2.0: onlain-kurs iz mediahramotnosti [Very Verified 2.0: an online course on media literacy]. *EdEra*. Retrieved from: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/6177> [in Ukrainian].

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

Дата надходження статті: 22.09.2025

Дата прийняття статті: 20.10.2025

Опубліковано: 10.12.2025